

Załącznik 4 Decyzja konserwatorska
KONSERWACJA FRAGMENTU OŁTARZA GŁÓWNEGO Z KONKATEDRY P.W.
ŚWIĘTEJ TRÓJCY W CHEŁMŻY.

Kujawsko-Pomorski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
ul. Łazienna 8, 87-100 Toruń

WUOZ.T.ZR.5144.9.2023.MW

Toruń, dn. 13.10.2023.

DECYZJA nr ZR-12/2023

pozwolenie na prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich
przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 2a, art. 7 pkt. 1, art. 36 ust. 1 pkt. 1 i 3 i art. 89 pkt. 2 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840), art. 104 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000) oraz § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 81)

po rozpatrzeniu wniosku: *Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja Biskupa w Chełmży gm. loco*

z dnia: 06.10.2023 r.

w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie prac w: *kościółce parafialnym (konkatedrze) p.w. Świętej Trójcy w Chełmży*

pozwalam

1. *Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja Biskupa w Chełmży, ul. Tumską 14, 87-140 Chełmża;*
2. na prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy: *wczesnobarokowym ołtarzu głównym (pol. XVII w.)*
3. Nakłada się obowiązek kierowania pracami albo samodzielnego wykonywania prac przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
4. Zobowiązuje się wnioskodawcę do przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt. 3:
 - imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 3,
 - dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37 ustawy,
 - oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 3, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo samodzielnego ich wykonywania.
5. Zakres i sposób prowadzenia prac: *prace badawcze, konserwatorskie i restauratorskie – zgodnie z załączonym programem prac opracowanym przez dyplomowanego konserwatora zabytków – mgr Tinę Grzyb oraz dr hab. Piotra Bireckiego.*
6. Jeżeli w trakcie wykonywania prac określonych w pozwoleniu wystąpią nowe fakty i okoliczności mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku, postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

7. Termin ważności pozwolenia upływa z dniem: 31.12.2028 r.

Jednocześnie zobowiązuje się wnioskodawcę do przestrzegania następujących warunków:

1. Należy zawiadomić Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac lub badań.
2. Należy zawiadomić Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed rozpoczęciem tych czynności.
3. Należy niezwłocznie zawiadomić Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac lub badań.
4. Należy prowadzić dokumentację przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac oraz opracować wyniki w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć oraz przekazać tę dokumentację Kujawsko-Pomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych badań i prac.
5. Należy opracować sposób postępowania z zabytkiem po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu badań i przekazać to opracowanie Kujawsko-Pomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac lub badań.
6. Po wykonaniu szczegółowych badań określonych w pkt 5.1 programu, należy zwołać komisję konserwatorską w celu podjęcia decyzji co do dalszych działań przy obiekcie.
7. Prace konserwatorskie i restauratorskie należy prowadzić pod nadzorem konserwatorskim.

Uzasadnienie

Do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu wpłynął w dniu 09.10.2023 r. wniosek Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Mikołaja Biskupa w Chelmieży w sprawie wydania decyzji pozwalającej na przeprowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy wczesnobarokowym ołtarzu głównym (pol. XVII w.) z konkatedry p.w. Świętej Trójcy w Chelmieży. Do wniosku dołączono kopię wpłaty opłaty skarbowej za wydanie decyzji administracyjnej – pozwolenia na prace przy zabytku, wyciąg z KW oraz program prac konserwatorskich opracowany przez dyplomowanego konserwatora zabytków mgr T. Grzyb i dr hab. P. Bireckiego.

Wniosek dotyczy zabytkowego elementu wyposażenia kościoła, wpisanego do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego decyzją z dn. 17.10.1929 r. pod nr A/381, w związku z powyższym na wszelkie działania przy tym zabytkowym obiekcie wymagane jest uzyskanie pozwolenia Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Stan zachowania ołtarza głównego wymaga podjęcia prac badawczych oraz konserwatorsko-restauratorskich. Ponadto ważnym czynnikiem obniżającym walory estetyczne obiektu są zabrudzenia różnymi nalotami zewnętrznymi (kurz, brud) oraz warstwami wtórnych przemalowań. Wtórne warstwy przemalowań zastosowane podczas ostatnich prac konserwatorskich (lata 70-te XX w.) zmieniły kolor a ich spoiwa uległy osłabieniu i zmatowieniu. Przemalowania na karnacjach tworzą grube, nieestetyczne warstwy, które są kruche i odspoiły się od podłoża. Zachowane oryginalne warstwy zaprawy, złocień i polichromii są także w złym stanie. Pierwotne opracowania pozłotnicze są mocno przetarte i zabrudzone oraz pokryte wtórną polichromią. Mimo tych zniszczeń, warstwy oryginalne warstwy pozłotnicze oraz warstwy malarskie dobrze przylegają do zaprawy, która założona w cienkich warstwach, nadal cha-

rakteryzuje się szlachetnym i estetycznym opracowaniem. Wtórne warstwy pozłotnicze i malarskie są natomiast bardzo kruche i silnie spękanе – stąd też liczne ubytki tych warstw technologicznych. Niektóre warstwy wtórnej zaprawy (grubo założone podczas ostatniej konserwacji) zatraciły rzeczywistą formę opracowania rzeźbiarskiego i snycerskiego. Na obiekcie występują dość duże ubytki drewna (głównie na elementach snycerskich). Są to liczne nadłamania i uszkodzenia mechaniczne, odszczepienia. Widoczne są także bardzo liczne ślady działalności owadów (otwory wylotowe i wydrążone korytarze, osypująca się mączka drzewna), przez co struktura drewna jest mocno osłabiona. Dwa obrazy (górny z przedstawieniem Wniebowzięcia NMP, dolny z przedstawieniem Świętej Trójcy) zostały mocno zniszczone podczas akcji gaszenia pożaru w 1950 r., zwłaszcza ten w zwieńczeniu. Ostatnia konserwacja z lat 70. XX w. polegała na uzupełnieniu ubytków malarskich metodą punktowania ale też powierzchnie obrazów wokół ubytków przemalowano. Całość została zabezpieczona werniksem, który z biegiem czasu mocno pociemniał uległ zaślepnieniu przez co uniemożliwia odbiór wizualny obiektów. Na powierzchni obrazów stwierdzono także mocną siatkę spękań z widocznymi lokalnie łuskami warstwy malarskiej. Zaobserwowano również zjawisko zwieszenia się dolnej części obrazu z przedstawieniem Świętej Trójcy. Płótno się wybrzuszyło i pofalowało. Odwrocia obrazów są zabrudzone i zainfekowane mikroflorą.

Planowane prace konserwatorskie i restauratorskie mają na celu powstrzymanie procesów destrukcji, wzmocnienie struktury technicznej oraz stabilizację oryginalnej substancji zabytkowej. Równie ważnym założeniem konserwatorskim jest wyeksponowanie wartości estetycznej i artystycznej obiektu poprzez przywrócenie (w miarę możliwości) pierwotnego wyglądu ołtarza.

Zakres proponowanego postępowania konserwatorskiego ujęty w programie prac jest poprawny z konserwatorskiego punktu widzenia. Ze względu na rangę obiektu jakim jest ołtarz główny z konkatedry w Chełmży, jego wartość artystyczną i historyczną wykazaną w programie prac konserwatorskich, wskazano jako warunek niniejszej decyzji gwarantujący poprawne prowadzenie zadania, prowadzenie prac badawczych, konserwatorskich i restauratorskich pod nadzorem konserwatorskim oraz ustalanie poszczególnych działań na komisjach konserwatorskich.

W związku z powyższym, na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 2a, art. 7 pkt. 1, art. 36 ust. 1 pkt. 1 i 3 i art. 89 pkt. 2 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem w terminie 14 dni od daty jej doręczenia (art. 127 § 1 i § 2 K.p.a.).

Kojanowski-Palmowski
Wojewódzki Komisarz Zabytków

mgr Szymon Gawełński

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków w Toruniu

Dokonano zapłaty opłaty skarbowej w wysokości 82 zł w dn. 09.10.2013 r.

tel. (56) 655 47 54, (56) 621 06 92

Otrzymują:

fax (56) 655 46 84

1. Wnioskodawca – właściciel lub użytkownik zabytku;

2. WUOZ-Toruń, a/a;